

APU SIMI QELQA N° 29824*

PERUSUYU UMALLEQ KAMACHEQ

CHAY RAYKU:

Perusuyuntinpa Apullikunaq Rimanana Wasipi Umalleq

Qomun key kamacheq qelqata:

PERUSUYUNTINPA APULLIKUNAQ RIMANA WASIMANTA

Qomun key kamacheq qelqata:

KAY QELQA KAMACHEN THAW KAYPI KUSKACHAQMANTA

ÑAUPAQ QALLARIYNIN QELQA.

Hoq t'aqan. Sut'inchasun thaw kaypi kuskachaqmanta

Thaw kaypi kuskachaqqa, kashan Poder Judicialpa phasminmi, kasqanpi llank'aqkunan paskarinku sasachaykunata, kanmi huchatariqkuna, k'aminakuq, maqanakuq chaninchan kuskachan, sumaqllapiraq iskaynin t'aqa k'aminakoq runakunawan ñaupaqaraq rimaykunqa allipunachiyta maskaspa, wakinpiqa manapis cheqaspi chaninchaq allichananpaq hinachu, chey hina kaqtinqa, apachenqa hatun kuraka chaninchaqman kuskachaqman, cheykunata ichaqa kashan kamachisqa patara qelqapi sutinmi Constitución Política del Perú.

Iskay t'aqan. Imaynatas haykuyta atinman chaninchaq, kuskachaq.

Hoq runa haykuyta atinmanmi Juez de Paz kayman, ña yachasqaña kashan llaqta ajllarin payta, cheymanta haykun eleccionesman, llapa llaqta haykun hoq p'unchay ajllarimunanaq imaynachus kamachisqa kashan kay kasqan qelqapi cheyta hunt'aspa.

Kinsa t'aqan. Juez de Paz imayna llank'ananmanta.

Juez de Paz llank'ananta hunt'an, ichaqa manan payqa kashan Carrera Judicial chey ukhupichu, aswanpas Juez de Paz kashan kay qelqa imatachus kamachin cheyman hina llank'an.

Tawa t'aqan. Chaninchaynin ukhupi tiyasqan, yachasqan, kausaynin, rimaynin yuyayninta kicharenqa.

Juez de Paz kuraka, llank'ananpi allinta yuyayukuspa, sonqonta kicharinqa, kausaynin

* N.T. Perusuyuntinpa Apullikunaq Rimanana Suntur Wasimanta, qelqa t'iqramuq t'aqa Castilla simimanta Runa simiman, t'iqramuqnin Claudio A. Conde C.

ukhupi yachasqanman hina, rimaynin, maypi tiyasqan, chaninchayta kuskachayta atinqa runamansinta, manapischá qelqakunaq yupayninta churaspachu.

Kuraka Juez de Paz, hunt'anqa imatachus kamachikun hatun patara perusuyo pusaq qelqa Constitución Política del Perú, ichaqa hatun patara qelqaqa hatunchanmi, runakunaq imayna kausayninta, maypi tiyasqanta, rimayninta llapanta.

Phisqa t'aqan. Chaninchaypi imaynatan, imakunatan hunt'an.

Askha unaykunañan yachakun imaynatas kuraka Juez de Pazman chayanata, paymanqa willana imachus sasaykuna kasqanta simillapi, mana ancha qelqapichu, mana llullakuspachu, cheyman hinan Juez de Paz chanincharinqa, mana sinchita rimaspachu, iskaynin t'aqa runakunta tapurispa, uyarispa, pisi unayllapi kuskachanqa chaninchanqa, llapan manan qolqepaqchu.

Soqta t'aqan. Chanichay manan qolqepaqchu yanqalla.

Kuraka Juez de Paz ruwasqanmanta mana qolqeta qoway ninqachu, ña yachasqaña tukuy hinantinpi, ichaqa kunan kutilla tukuyqa yachanapaq kamacheq qelqata qomunqa, Consejo Ejecutivo del Poder Judicial cheypin kamachimunqa, hayk'achá kanman wakin runakunan munanman, usqhayllaman chaninchaykunanta Juez de Paz apachinan kanqa qelqakunata, kamachemunqa hayk'a qopunapaq, Juez de Paz willanqa chaninchay, kuskachay munaq runaman.

Qanchis t'aqan. Juez de Pazta pikunan yanapanan.

Juez de Paz llank'ananpi allin kananpaq, tukuy ima ruwananta hunt'ananpaqqa yanapaytan chaskinqa Ministerio Públikumanta chaypi llank'aqkuna kashan Fiscalkuna, paykunamanta, yanapanan Policia Nacional de Perú, hinallataq Fuerzas Armadas del Ministerio del Interior, Gobiernos Regionales, Gobiernos Locales, Comunidades Campesinas, Comunidades Nativas, Rondas Campesinas.

Pusaq t'aqan. Warmikunaq llank'ananmanta.

Poder Judicialmi kallpacharin warmikunata, aswan askha warmikuna ruwarinkuman cheymi allin kanman nispa, warmikunan qhawarinan mayqen runan allin kanman, Juez de Paz kananpaq, warmikuna ajllarinkuman chaninchaykuspa.

Isgon t'aqan. Sut'inchasunchis.

Kay kamacheq qelqaq nisqanta hunt'anapaqqa, ñaupaqataraq yachanan kanqa imaynatan kamachikamushan, kashan hamuq t'aqankunapi, ichaqa llapanmi ch'ullalla.

ÑAUPAQ QALLAREQ UMA QELQA

KAMACHEQ QELQAKUNA UKHUPIN KASHAN JUEZ DE PAZ

ÑAUPAQ QELQA T'AQA

RUNA IMAYOQMI KANAN JUEZ DE PAZ KANANPAQ, IMAKUNA HARQ'AN, IMANKUNA KAQTINMI MANA ATINMANCHU JUEZ DE PAZ KAYTA.

Hoq t'agan. Runa Imayoqmi kanan Juez de Paz kanapaq.

Hoq runa imayoqmi kanan Juez de Paz kananpaq, kaykunayoqmi kanan kaykunan kashan:

1. Perusuyu ukhupin paqarimunana, watan kanan kinsachunka.
2. Tiyasqanpi, llaqtanpi mana ima huchayoq kanan, tukuy pa reqsisqa.
3. Maymanchus haykuyta munan Juez de Paz hina kinsa wata hunt'an tiyanan kasqan llaqtapi, manan haykunmanchu nitaq lloqsinmanchu munasqanman hina, kinsa wata mana kuyuripa tiyanan kasqanpi, kamachikun kay qelqa.
4. Sapa p'unchaymi kanqa llank'anan wasipi Juez de Paz hina, sasachayniyoq runakunata suyaspa chaninchananpaq, llapan hamuq runan kutipunan thau kaypi.
5. Llank'ananmi kanan tukuy runaq yachasqan, reqsisqan.
6. Yachananmi rimayta, qelqayta, ñawinchayta castilla simita, paypa rimayninta quechua simitan rimanana, qelqanan, ñawinchanan, tiyasqan ukhupi ima rimaykuna kashan.
7. Ñaupaq kausayninpi manaraq Juez de Paz kashaqtin, manan watay wasipi wisk'asqa kanmanchu karqan huchanmanta.
8. Llank'anman karan Estadopaq, ichaqa ima huchanmantapas qarqochikunman karan, cheyqa manan atinmanchu.
9. Ñaupaq karanpaqchá Juez de Paz, ichaqa huchakuqtin llaqta qarqonpuranpaschá, cheyqa manan atinmanchu watiqmanta Juez de Paz kayta.
10. Wawankunapaq manapsichá hunt'arqanchu mijuna qoyta, kamachisqaman hina, chey hina runaqa mana atinmanchu Juez de Paz kayta.
11. Manan atinmanchu kaypi, haqaypi llank'ayta, kamacheq qelqan aqnata chaninchan.

Iskay t'agan. Imakunan hark'an Juez de Paz kananta.

Ichachu llank'ashan Estadopaq, chey hina kaqtinqa manan atinmanchu Juez de Paz kayta, manan atinmanchu kaykuna ruwayta:

1. Llank'ashanman Estadopaq, ajllasqa, otaq waqyarisqa cheywan mana atinmanchu
2. Kanmanmi llank'anan Fuerzas Armadaspi, otaq Policía Nacional del Perú cheywan manan atinmanchu.
3. Kanmanmi kuraka kamachikoq reqsisqa wasikunapi llank'aq, mana atinmanchu. Ña Juez de Paz kashaqtinña, yachakunman, mayqen hark'asqa llank'ana ukhupi kaqtinqa qarqonpunaqkun Juez de Paz kayninmanta.

Kinsa t'agan. Kanmi kamacheq qelqapi hark'aqninkuna.

Juez de Paz kananpaq, manan kananchu ayllun pay hina Juez de Paz llank'aq, yawarninmanta tawa kaq miraynin kama, kallanmantaq kasarachiqnin, otaq pay kasarachirqan, chey ayllukunayoq mana atinmanchu, kaykuna kashan hark'aq:

1. Ayllun ukhupin kashanman Jueces superiores kasqan Distritonpi.

2. Otaq kashanman ayllun ukhupi Juez especializado o Mixto, kashanman provinciapi, kasqallanpitaq pay kanman Juez de Paz Distritopi.
3. Kasqan Distrito ukhupi ayllun, kanman Juez de Paz Letrado.
4. Kanman Juez de Paz churasqa, Centro de Poblado, otaq kasqan Comunidadpi

Juez de Paz kashaqtin yachakunman mayqen kaq hark'aqnin ukhupi kashanman, t'aqanpunqaku, qarqonpuqa Corte Superiorpi kuraka suyunpi kaq.

ISKAY QELQA T'AQA

IMAKUNAN RUWANAN, PAYPA IMANKUNAN KAN, IMAKUNATAN RUWAYTA ATIN, IMAKUNATAN MANA ATINMANCHU RUWAYTA

Tawa t'aqan. Paypa kaqninkuna.

Juez de Pazpa kaqninmi keykuna:

1. Llank'ananpi qespiqa, manan pipas kamachinmanchu ni hark'anmanchu ruwananta
2. Llank'anan wasipi kanan may kamas kanqa Juez de Paz hina, ichaqa kanmanpaschá hoq kamachikuy cheypas kashan kamachisqa kay qelqapi.
3. Paypa kausayninta, ruwayninta, p'achanta, mijunanta, reqsikuchun, llanp'u songowan khuyakuywan, hinallataq kamachikusqanta, imaynatan chaninchashan sasachaykunata, hinaspapis ñaupaqman pusarishan llaqtanpi runakunata thaw kaypi.
4. Estadomantan chaskinan qolqenpi, hayk'achus kanman, llipsikunata apachenqa hoq kurakakunaman, may kamachus kashan kamachisqa kay qelqapi cheyman hina.
5. Kausaynin amachasqa kanqa, llank'ananpi ima ñak'ariypas kanman kurkunpaq. mana allin cheqaspipas llank'anman, lapanmantan allin waqaychasqa amachasqa kanqa.
6. Llank'asqanmanta chaskinqa hanpita cheymanta hanpikamayoq makilla qhawanqa kausayninta cheypaq kashan Seguro Integral de Salud SIS, cheywanmi qhalilla kausakunqa.
7. Juez de Paz hina llank'anapaq qonqaku wasita, qolqenpi imataña llank'anapaq munaqtinpi rantinanpaqpas yanapanqa Corte Superior suyun ukhupi kaq, cheymanta yanapallanqataq kurakakuna Regionninpi umalleq, warayoq.
8. Kausaynin kanqa khuyasqa, hanpisqa amachasqa onqoykunamanta, hinallataq ayllunkunapas, onqosqa tarikuqtinkuqa.
9. Llapan kurakakunan, payta hatunchanqa maypichus llank'ashan hoq kuraka hina.
10. Sapa kutin hina ñut'ullapi yachachinqaku llank'ananpi allinta ruwananpaq.
11. Mana Juez de Paz hina llank'ayta munanmanchu cheyqa, saqepuyta atin, llipsipi qelqata chayachinan Corte Superior de Justicia suntur wasiman.

Phisqa t'aqan. Imakunan ruwanan

Juez de Pazpa ruwananmi kashan keykuna:

1. Juez de Paz hina llank'ananpin ruwanan mana piman sayapakuspa, manan pipas ninmanchu aqnata ruway otaq kay hinata ruway nispa, aswanpas kuraka hina chaninpi.
2. Kausaynin, ruwaynin, kanan kuraka Juez de Paz hinapuni, ama ima huchakuyman urmaspa, sumaqpi runamasinkunawan kausaspa,
3. May pichus chaskiran Juez de Paz kuraka kayninta kasqallanpin tiyanan mana hoq kunaman puriykachaspa, tukunan kama kasqallanpi.
4. Kuraka hina chaskisqan wasipin suyanan runakunata, imaynatachus qallariran hina churanan imayna puriy pachapis runata suyanan cheyta, ña kamachisqaña kashan, patara qelqapi Código Procesal Civil, Ley Orgánica del Poder Judicial.
5. Juez de Paz hina ruwayninpi qhawarichinan munakuywan llank'asqanta, kasqan pachallapi ima ruwanatapis chaninchaspa.
6. Imachus llanak'anamanta payllan yachan, manan tukuy runamanchu willanan ruwasqanmanta.
7. Kasukunanmi kamachikuykuna hamunqa wichaymanta Poder Judicial kamachikunata churamunqa cheykunata.
8. May pachachus payman churamushanku sasachayta mana piman sayapakusqanmanta, mana pi kasusqanmanta, allin chaninchay ruwanapaq, amaña uyarichunchu, nitaq kasuchunchu.
9. Ima ruwanakunan ukhurimushan llapanta hunt'anan kanqa
10. Willanami kanqa kuraqnin kurakakunaman, maypichus tarirqon t'aqwirispa sinchi llaki sasachayta, chayamun paypa chaninchanapaq.
11. Sayananmi kanqa maypichus, hayk'aqsi apakunqa llank'anapaq willakuykuna, wakinqa llank'anapaq yacharichiykuna, apachimunqa mink'akuyta Poder Judicial.
12. Juzgado de Paz wasipin paywan kuska llank'aq runakunan kan, paykunatan qhawarinan imatachus ruwashanku, ichari manachu llank'ashanku.
13. Poder Judicialmi payman qomun, askha kausaykunata llank'ananpi apanaqananpaq llapanta waqaychanan, amachanan llank'ananpi yanapananpaq, llaqtan ukhupi.

Soqta t'aqan. Imakunatan atinman ruwayta.

Juez de Paz, atinmanmi kaykuna ruwayta.

1. Sumaqpi allchaykunan sasachaykunata, cheypaq waqyarinan iskaynin t'aqa huchatariqkunata, hinaqa iskayninkuta waqyarispa rimaykuspa allipunachinan, manapuni munaqtinkuqa, kamacheq qelqaman hina chaninchanqa.
2. Chaninchasqan hunt'akunapaqqa kamacheq qelqata qomunan imaynatachus kamachikun Código Procesal Civil, cheyman hina paypa chaninchasqan qelqa chaytan kasukunan huchatariq runakuna, manataq tiyasqan cheqaspi Notario kanmanchu.
3. Kay qelqapin kashan kamachisqa atinmanmi Notario hina qelqakuna seq'eyta,
4. Llank'anan ukhupin kanman runakunakuna, auqa hina, sasachayta apamunman chaninchaypi llank'ashaqtin, hoq qelqata ruwaspa, huchankunata reqsichispa, kamachinan qarqopunakupaq mana allin runata.

5. Juez de Paz kamachinqa iskay chunka tawayoq pacha puriyta, wiqk'amuchunku runata manan llank'anaypaq saqewan qespesqatachu, iskaynin t'aqa huchakuq runakunan sinchita k'aminankunku, noqaq ñaupaqiypin maqanakunku, llapanta wisk'amuchunku nispa kamachiyta atin.
6. Cheymanta Juez de Paz atinmi muchuchiyta askha runakunata, huchanman hina.
7. Cheymanta hoq nanachikuyta churanman kurakakunaman, kay runakunan mana kasukunchu kamachisqayta nispa, paykunan ruwashan sinchi sasachaykunata ayllunku ukhupi, kay runakunan chaskinan allin muchuchiyta.
8. Mañakunan hoq suntur wasikunata yanapananpaq, kashanmi Estadoq suntur wasinkuna, cheymanta kallantaq Rondas Campesinas, paykunan yanapanman kamachisqata mana runakuna kasukuqtin, paykuna hunt'achinanpaq.
9. Atinmanmi, llanak'ananpi qelqaq runata, ninmanmi kay kamallan atiwaq llank'ayta, qanpa huchaykin sinchi hatun nispa.

Qanchis t'aqan. Manan atinmanchu keykuna ruwayta.

Juez de Paz kurakaña kashaspapas mana atinmanchu keykuna ruwayta.

1. Pay manan llank'ayta atinmanchu hoq t'aqa politicokunawan, kashan kamacheq qelqapi hunt'ananpaq.
2. Llak'ananmanta mana atinmanchu ch'usayta, mana piqpa simillanmanta, kinsa p'unchayta.
3. Manan chaninchayta atinmanchu ayllunkuna kashanman sasachaypi, ayllunmi kashanman tawa kaq yawar mirayninpi, otaq iskay kaq ayllumasin kanmanmi marq'asqan, kasarachisqan.
4. Manan atinmanchu askha qolqe mañakuyta chaninchasqanmanta nispa, cheypaqmi chaninchasqa kashan imayna chaskinanpaq, cheytan kamachimun Consejo Ejecutivo del Poder Judicial.
5. Manan chaskiyta atinmanchu, chey sasachaypi iskaynin t'aqa runakunamanta, apamunman hoq sumaq sonqota, otaq hurk'ata hina, payman chaninchaypi sayapakunanpaq, otaq warminpaq apamunkuman hurk'ata, sumaq sonqota, ichari hoq ayllunkunapaqpis kallanmantaq, ichaqa mana chaskinmanchu.
6. Yachashaspa chapukunman sasachayman, wakinpi sayapakuq hina, wakinpitaq qollocheq hina, pay kikin otaq hoq kunapis paymanta ruwanman, ña chaninchasqaña kashaqtin, cheymanta ayllun kanman llaqtanpi, kallanmantaq hoq provinciapi.
7. Llak'aynin ukhupi ruwanman amachaq hina, kasqan Distrito Judicialpi, kashan reqsisqa Juez de Paz.
8. Manan rantiyta atinmanchu, sasachay ukhupi kaq wasita, hallp'ata, imatapas paypa sutinpi, warminpa sutinpi, ayllunkunaq sutinpi, reqsisqanpa sutinpi.

KINSA QELQA T'AQA

JUEZ DE PAZ HINA HAYKUNANMANTA, LLOQSIPUNANMANTA

Pusaq t'aqan. Juez de Paz hina haykunanmanta.

Hoq runa Juez de Paz hina haykuytan atin, ichaqa ruwakunanmi kashan kaykuna:

- a) Llaqta runan ajllarin, kamachikoq qelqaman hina Ley Orgánica de Elecciones..
- b) Ajllarimun Poder Judicial, runakunaq huñukuyninpa umalleqninkunaq ñaupaqenpi.

Ichaqa llapa runa ajllarin aswan allin, wakillan rikun, ajllarisqa runalla yachan cheyqa pisipaq qhawarisqa.

Ichaqa iskaynin t'aca ruway hunt'akun allillanmi kashan kamacheq qelqaman hina, kamachin Consejo Ejecutivo del Poder Judicial.

Isqon t'agan. Juez de Paz kasqan tukupuymanta

Juez de Paz kayninta tukupun kaykuna kaqtin.

1. Wañuy taripapuqtin.
2. Pay kikin ninman manañan kaymanchu Juez de Paz nispa, cheyta nimunqaku arí allinmi nispa pacha puriyman manaña Juez de Pazñachu kapunqa.
3. Qarqonpuqtinku ichaqa qhawarinankun huchankunata.
4. Manañan atinmanchu Juez de Paz kayta nispa kamachimunman umalleqninkuna.
5. Hoq cheqas llaqtaman apankuman, kasqan suyu ukhullapi, kaq Juez de Pazllapuni, ichaqa ajllasqa kasqan rayku.
6. Llank'ashaspa pasapunman chunka phisqayoq p'unchay, ichaqa yupakun llank'ana p'unchaykunalla, hina kaqtinqa tukupun Juez de Paz kaynin.
7. Juez de Paz kayninmanta orqopunku, onqosqa kaqtin, manan allinchi kanman kurkun, uman, yuyayninchi, cheypaq hanpi kamayoq nimunqa cheqaqpuni mana allin kasqanta chey yachakuqtin, otaq Juez chanincharan, ima sinchi huchapipas kanman, cheyqa watay wasiman.wisk'anankupaq.
8. Ña hunt'arunña p'unchaykuna, pacha puriy Juez de Paz churasqanku ichaqa hoq kaq Juez de Paz chayamuqtin hina ripunqa.

Chunka t'agan. Manan allinchi Juez churasqa.

Juez de Paz kan llapa llaqta runaq ajllarisqa, ichaqa ima huchamanpas urmaykuqtinqa kasqan llaqta ninman kayllapi tukuchun Juez kaynin nispa, kamacheq qelqaman hina yupaynin 26300 Ley de los Derechos de Participación y Control Ciudadanos, cheymanta kashanman key qelqaq hark'asqa yupaynin 26859 Ley Orgánica de Elecciones, cheykunapi kaqtinqa manañan atinmanchu Juez de Paz kayta.

Chunka hoqniyoq t'agan. Hoq kaq suyuman richun ninkun.

Juez de Paz ajllasqa karan pachaqa, atikunmi hoq suyuman, richun nispa kamachisqa hunt'ananpaq cheytan kamachen kay qelqa yupaynin 26300 Ley de los Derechos de Participación y Control Ciudadanos.

Chunka iskayniyoq t'agan. Juez de Paz kaynintan qonku hoq patarapi qelqasqata.

Seq'esqa cheykunan kashan kay kasqan qelqapi yupayninmi 2, 3, 4, 5, 6, 7, y 8, cheypin kashan isqon t'aganpi, cheypaq lloqsiq kaq Juez de Paz seq'enan, kaqllataq musoq kaq haykuqpas.

TAWA QELQA T'AQA

HAYK'AQMANTA HAYK'AQKAMAN JUEZ DE PAZ HINALLATAQ PAYPA RANTIN KAQPAS.

Chunka kinsayoq t'aqan. Hayk'aqkaman Juez de Paz.

Juez de Paz kayninqa tawa wata hunt'allan, kanmanmi watiqmanta ajllasqa, otaq churasqa, hinallataq sayaqninspas, paymanta rantinpas kasqan tawa watallataq.

Chunka tawayoq t'aqan. Ajllasqa qhepaman churanku Juez de Paz kaqllataq sayaqninspas sutinmi Juez de Paz accesitario.

May pachachus ch'ulla kutillapi ajllarukun Juez de Paz kaqllataq Juez de Paz accesitario sinchi askha runakunaq k'emiycusqan, kanmanmi iskay kaq ajllaypi, otaq kinsa kaqpi.

Kunantaq ichaqa willamunku llaqtaman, ajllasqakuna reqsichikun Juez de Paz, hinallataq Juez accesitariotapas.

Chunka phisqayoq t'aqan. Juez de Paz accesitarios.

Juez de Pazmanta sayaqninkuna kan otaq rantinkunan, paykunaq sutinmi Juez de Paz accesitarios, kanmani yupasqa p'unchaykunapaq otaq pasaqpaq, ichaqa kaykunan ikhur nimunman, qhawarisunchis:

15.1. Yupasqa p'unchaykunapaq pisi unayllapaq

- a) Juez de Paz ch'usanman llank'ananmanta hoq p'unchay otaq chunka phisqayoq p'unchay, chey yupakun llank'ana p'unchaykunalla, haykun pacha llank'aq Juez de Paz accesitario.
- b) Juez de paz ch'usanman Corte Superior de Justicia kamachisqan, kanman iskay killa, chey kaqtinm llank'an Juez de Paz accesitario.
- c) Juez de Pazmi kanman muchuchisqa huchanmanta, hina kaqtinqa Juez de Paz accesitario haykun llank'aq.
- d) Kamachimunkuman Juez de Pazmi kunanmanta pacha kashan huchanmanta t'aqarisqa cheypipascha tukupunqa llank'aynin, haykunan Juez de Paz accesitario llank'aq.
- e) Juez de Pazmi ninman, manan kay sasachayta atiymanchu, chaninchayta keykuna kaqtin nispa reqsichinman, haykunan Juez de Paz accesitario.
- f) Juez de Pazta ninkuman mayqen kaq chaninchasqa t'aqa runapas, sayaparukunmi kayman, haqayman nispa kaqtinqa Juez de Paz accesitario haykunan.

15.2. Pasaqpaq haykunanmanta.

- a) May pachachus Juez de Paz kaynin tukupun qelqaman hina ima huchanmantapas Juez de Paz accesitario qhepapun paypa rantinta.
- b) Manataqchus kinsa p'unchay ukhupi llank'ananmanta samariy p'unchaykunata

mañakusqan qhepaman mana ikhuriqtinqa Juez de Paz accesitario haykupunqa paypa rantin, kamachisqa kashan kay qelqapi a) y b) yupaynin 15.1.

ISKAY QALLAREQ UMA QELQA

IMAKUNATAN ATINMAN RUWAYTA, IMAYNATAN RUWANMAN, SINCHI MAT'ISQA RUWANAN KAQTIN, JUEZPA UYAKUY WASINPI

HOQ QELQA T'AQA

IMAKUNATAN RUWAYTA ATIN

Chunka soqtayoyq t'aqan. Juez de Paz may kaman chaninchaspa atinman

Juez de Paz atinmanmi yachayta askha ruwaykunamanta, kay kunan kashan:

1. Kanmi llak'ana ukhupi askha t'aqa kausaykuna sapanka hoq hina kama, ichaqa kashan mijuna aylluntin ukhupi manapis hunt'asqachu, wawakunapaq tayta manapis qonchu ayllun mikhunanpaq cheykunan rekukun askha kutipi, chay llakikunan qhawarikun llallinakuq hina.
2. Ayllunku ukhupin kaqninkumanta huchatarinku, ichaqa mana pisillachu, raykun kuraka chanincharinqa, askha qolqemantan wasipi ayllu hucharisqan kinsachunka Unidades de Referencia Procesal.
3. Kaykunata qhawarinqaku llank'ay ukhupi, mana Juez de Paz letrado kaqtin, kashan Cortes Superiores paykun yachanku imayna ruwanamanta, llank'anamanta hinallataq imaynatan huchayoqata chaninchanman Juez de Paz.
4. Hoq wasi ukhupin huchatarinku k'aminakunku, taytan, maman, churin, ususin qhawarinqaku, maykamachus atinman maypichus mana kan Juez de Paz Letrado.
5. Usqhayllaman rimaykuna, maypichus sullk'akuna huchaman runamasinkuwan urmaykuqtin, ichaqa kaq rato thaw kaypi kankuman pisi unayllapaq, imarayku hoq sullk'an kashan wiqch'usqa, mana chanin ukhupin kausashan, sinchi llakikuy wawapaq Juez de Paz t'aqwirispas, hina kaqtenqa kamachikuy qelqata qomunqaku pisi unayllapaq, usqhayllaman, maypichus wawatahap'ishanku, mana ayllyoqta, wiqch'usqata, sinchi llakikuy wawapaq. Allchayuspa, Juez willanqa usqhayllaman qelqapi, Juez kanmi wawakuna, erqekuna, wayna sipaskuna amachaq qelqapi willanqa ima ruwasqanta, cheykunan kan may pachachus aylluntin ukhupi mana kanchu sumaq kausay, michiwan, alqowan hina tiyanku llakillapi.
6. Hoq kaykunapas, imaymanan kan qespesqataq llapapas ima ruwanapaq chey rayku.
7. Wakinkunapas kashan imaymana, ichaqa qhawarikunqa kamacheq qelqaman hina.

Chunka qanchisniyoq t'aqan. Notarioq ruwananta, ruwanqa.

Karu suyukunapin kan askha Comunidadkuna orqonkunapi, sach'a sach'a ukhukunapi huñuyusqa, reqsikun Centros Poblados cheykunapi mana kanchu

Notario, ichaqa kashan Juez de Paz, kamacheq qelqa nin arí Notario hina ruwayta atinmanmi, kaykunatan ruwayta atinman.:

1. May pichus apakun hatun huñunakuy, tantanakuy, cheykunatan whawarinan, hinataq ninqa arí iñenen huñukuynikichispi, rimasqaykichispi, chaninmi ruwasqaykichis nispa Notario hina qon iñiyninta cheyta ruwayta atin tiyasqan suyu ukhullapi.
2. Cheymanta, llipsipi sayaqnin qelqakunata apamunqaku, seq'enkuta, cheymanta patara Acta qelqankuta apamuqtinku, Juez de Paz, Notario hina arí iñinen cheqaqmi llipsikuna, seq'enykichis, Acta patara nispa chaninchanqa.
3. Cheymanta apamunqaku wasikuna, hallp'akuna chhalanakusqankuta, rantikuqpas llipsipi qelqata chayachimunqa, ichaqa kanan mana sinchi askha qolqewan, rantisqachu, cheypaqmi kamacheq qelqa nin kananmi 50 Unidades de Referencia Procesal, cheymanta aswan askha qolqewan kanmanmi rantiqkuna, cheytaqa mana atinmanchu, kaykunata ñawincharispa iñin ruwasqankupi ichaqa suyun ukhullapi.
4. Wasita, hallp'ata rantinakunkumanmi, cheykuna ichaqa mana sinchi qolqewanchu, cheypaqmi kanan toposqalla 10 Unidades de Refencia Procesal, cheymanta aswan qolqeta nishan cheyqa mana atikunmanchu, ichaqa cheypas suyun ukhullapitaq.
5. Runakunan mañakunqa un llipsipe qelqata, maypi tiyasqanta, wawankuna hayq'an kausashan, ichaqa chey mañakusqanku, nisqanku cheqaq kananpaqqa, pay kikin Juez de Paz rinqa wasinpi, rikumunqa maypi, tiyasqanta, hayk'a wawankuna, pin ayllun, chiyraqmi iñispa hoq llipsipi seq'enta qonqa Notario hina, mañakuqman.
6. Kanqa sasachaykuna comunidapi runakuna mana qomunmanchu karan títulos valores cheykunata, chey hina kaqtinqa, Juez de Paz seq'enwan qonqa iñiyninta.

Corte Superior de Justicia, rimanayukuspa Colegio de Notarioswan chay kasqan suyupi, paykunan chanincharinqaku, hinan hoq llipsipi qelqata orqomunqaku pikunan kashan Juez de Paz, maykunapin kashan, ichaqa wakin Juez de Paz manan atinmanchu Notario hina qelqayta nitaq seq'eyta, sutikunata reqsichimunqaku.

Notario hina ruwananpaqqa ñaupaqtaraqmi hunt'ananku karan kamachikuq qelqaq nisqanta, cheymanta ruwanankun karan hoq qelqata sutinmi escritura de transferencia, cheytan qelqananku seq'enanku karan Juez de Pazpa ñaupanpi, cheykunan qelqa imaynatachus kamachikun Código Procesal Civil, hina.

Juez de Paz imakunatachus ruwan Notario hina, cheykunan kashan qhawasqalla cheytan qhawan Consejo del Notariadoqpa umalleqnin.

Chunka pusaqniyoq kaq t'aqan. Qelqakunata ruwaspa apachinan hoq kaq Juezman.

Juez de Paz llank'ananta ruwanpuni, chiymantan llank'anallantaq kanqa, hoq kaq Juzgadokuna mañakamuqtin, mañakusqan qelqapin churamunqa, tapukuykunata, pikunatan waqyachiran, imakunatan willakun sasachayniyoq, huchayoq runakuna, cheymanta Juez de Paz, rinqan kasqan cheqasta, maypin sasachaykuna paqarimurqan cheykuna qhawariq, cheyman hinan churanqa imakunatan rikumuran, cheyman hina willanqa hoq kaq Juezman.

Llank'asqanmanta, hoq kaq Juez mañakusqan, hunt'asqanmanta kutichipunqa Corte Superior de Justicia.

Kaykunatan Juez kamachimunqa chaninchay, kuskachay maskaqpa, sasachayniyoqpa kausayninkuta qhawamunanpaq, kaykunamanta qopunqa qolqenpi, kamacheq qelqaman hina Corte Superior de Justicia.

Juez de Paz, pay hina kuraka mañakamuqtin otaq payllamanta hunt'anqa imachus ruwananta ña kamachisqaña kashan, llapan kaykuna ruwasqanmanta, llank'asqanmanta qopunqa, hayk'aña, kaqtinpas Poder Judicial, hina kamachisqa kashan qelqapi.

Chunka isqonniyoq t'aqan. Hoq kaq Juez, mañakamuqtin llipsikunapi exhorto apachina kanqa, cheykuna hayk'an qolqenpi.

Sapa killa qolqenpi qopunqa, qelqakuna apachesqanmanta, cheykunan rimasqaña kashan Oficina Distrital de Apoyo a la Justicia de Paz (ODAJUP) sapanka distrito judicialpi.

Sapa killa qolqenpi qopunqa sapanka Juez de Pazman, ichaqa toposqallata imayna chaniyoqsi Unidad de Referencia Procesal anchey kasqallanta, manan aswan askhatachu.

Sitaqchus qolqe puchun chey exhorto sutiyoq qelqakuna apachesqamanta hoq Juezkunaman, chey qolqe churakunqa Fondo de Apoyo a la Justicia de Paz, chey qolqen kanqa qonqaylla ima llakipas chayamun, cheymanta Juez de Pazpa kausaynin hanpichinapaq, cheykunapi imapis pisiman cheypaq qopunqaku qolqeta, cheymanta yanapaq runakunaq purinanpaq chey qolqellataq.

Kasqallanpitaq qona kanqa qolqe, exhorto qelqakuna hoq kaq Juezman apachinapaq cheykunatan qopunqa Fondo de Apoyo a la Justicia de Paz, chey qolqe kutiyapun kasqallanmantaq.

Suntur wasi Fondo de Apoyo a la Justicia de Paz cheytan qhawan, amachan Oficina Nacional de Apoyo a la Justicia de Paz, paykunaqa willakamunkun imapichus qolqe qokushan imakunapaqsi chaykunata lliu yachanku, paykuna kikinko waqaychanku qolqekunata, ima ñak'ariypas kaqtin cheywan hanpichinapaq.

Corte Superior chey suyupe kaq paykunan qhawanqa, waturinqa imaynas kashan llipsi qelqakuna apanaqaq, paykunan chayachin exhorto qelqakunata maypichus llank'an Juez de Paz cheyman, maypitaqchus allchayuna kanman cheyqa, paykunan cheykunata chaninchanku.

Kay qelqa allinta puricheqqa, chaninman churaykuqqa kashan qelqaman hina puricheq Fondo de Apoyo a la Justicia de Paz.

Iskay chunka kaq t'aqan. Wañusqa runa oqarinamanta

Imaynapi qonqaylla wañoq kanman, manataq pay kikin Fiscal Provincial atimanchu wañusqa oqarichinanpaq, chey hina kaqtinqa Provinciamanta Fiscal kamachimun Juez de Pazta, kamachesqata hunt'asqan, wañusqata oqarichiyta atin.

Kay llank'aykuna allinta ruwakunapaq Ministerio Público, kikin Fiscal kashan, paymi qomunqa, apachimunqa tukuy ima yanapayta Juez de Paz llank'ananpaq, cheymanta yanapananpaq rimanankun Policía Nacional de Perú, wañusqa runa oqarinapaq, paykunawan kunanqa Juez de Paz qelqanqa patarapi Actata cheyman churanqa

llapanta, wañusqa oqarichisqanmanta, hinallataq churanqa kurakakunamanta pikunan wañusqa oqariy puriy pachapi karanku.

Iskay chunka hoqniyoq t'aqan. Runakunan mañakunman Fiscalta, yanqan wisk'awanku, qespisqan kashaq nispa.

May pachachus hoq runa ninman yanqa pachan, wisk'awayta munanku manan huchayoqchu kani qespisqan kayta munani nispa mañakuqtinqa, ichaqa manataqchus kanman cheypi karu suyu kaqtin, hinaqa apachinanmi usqhayllaman Juzgado Penal otaq Mixto chey mañakuy qelqatan, cheymanta kamachey qelqatawan apachinan Juez de Pazman, kay runas kashan wisk'anapaq, qespinqan kayta munan, cheykunata usqhayllaman chaninchamuy huchuy suyuykipi nispa Juez de Pazman, cheykunata qan kikiyki qhawarimuy cheyman hina kacharipuy chay runata, mana hina kaqtinqa wisk'asqa suyakuchun ch'uyanchakunanta, pikunan chaninpi kashan, pikunan huchayoq kashan.

ISKAY QELQA T'AQA

IMAYNA RUWANAMANTA

Iskay chunka inskayniyoq t'aqan. Mañakuymanta.

Mañakuy, nanachikuy qelqakuna chayamun Juez de Paz llank'an anan wasiman, ichaqa chayamun ima pacha puriytapas, imayna llipsipipas, wakinqa simillapi willakun, amachaqpas manan ancha cheypiqa kanchu, nitaqmi mañakunchu amachaqta Juez de Paz.

Iskay chunka kinsayoq t'aqa. Juez de Paz huchatariqkunata nin panpachanakuychis.

Juez de Paz payqa imata ruwaspapis iskaynin t'aqa huchatariqtan waqyarín allipunachinanpaq, iskayninkutan waqyarísan tapurin kantumanta ima kasqanta. Manaraq sinchi muchuchiyman chayashaqtinku rimaykun iskayninkuta sumaqpi allchapunankupaq, ichaqa manan Juez de Paz atinmanchu, kamachiyta qankunan allchankichis maqanakuyniykichista nispa, aswanpas sapankatan rimaykun huchankuta reqsikuspa panpachanakuspa thawkaypi ripunankupaq.

Iskay chunka tawayoq t'aqan. Iskay t'aqa runakuna sasachaypi kaqkunatan waqyachin tapuykunampaq.

1. Juez de Paz chaskin mañakuyta, nanachikuyta, cheyman hinan qelqapi waqyarín huchayoqta, cheymanta mañakuqtapas waqyachillantaq, cheypin iskayninkuta tapurinqa cheymi sutin ch'ulla kuti tapuykunapaq, ichaqa mana rimaykuna tukukuqtinqa, askha kutipi huñukuspa tukunanku chey sasachayta paskarinankupaq.
2. Iskayninku huñuyusqapi sapankan willakun wiqocha kuraka Juez de Pazman imachus karqan cheyta, ichaqa rikunapaq hina mana llullakuy kananpaq, willakuyta tukuqtinmi Juez de Paz sumaqpi waqyarín iskayninkuta, yuyayninkuman churaykunankupaq, cheymanta huchayoq kaq churayukuchun

hoq kaq runaq kayninpi, hinaspa sumaqpi allchaykuychis nispa rimaykun amaña sinchita auqanakunankupaq.

3. Chey qhepaman Juez de Paz waqyarinqa iskaynin t'aqa sasachaypi kaq runakunata tapuykun ichapas sumaqpi allchayunkuman nispa.
Cheyman hina iskayninkupas ninkuman arí allinmi allipunasaqku nispa niqtinqa, arí allinmi nispa mañakuq, nanachikuq niqtinqa, Juez de Paz tukupunmanmi kay sasachay sumaqpi qhepasqanta, mana hina kaqtinqa Juez de Paz ch'uyanchanqa kamacheq qelqaq nisqanman hina, huchayoqta muchuchinqa mana kasukoq runa kaqtin, purillachun nanachikuynin chaninchaspa muchuchiy chaskinankama.
4. Juez de Paz waqyachenqa iskaynin t'aqa huchatariq runakunata, mana mayqen kaq t'aqa huchatareqpas hamunman cheyqa, Juez de Paz cheyllapi tukupunqa.
ichaqa huchayoq t'aqa runa mana hamunqtinqa, kuraka ruwanqa patarapi qelqata mana kasukusqankuta.
Juez de Paz atinmi chaninchariyta kay sasachay purillachun, kay runakunan mana kasukuq, mana uyarikuq, chey huchayoq muchuchisqa kanqa, hoq nanachikuy yapakunqa paykunapaq.
5. Wakinpiqa iskaynin t'aqa huchatareq runakuna ninkun arí allipunasaqku nispa, chey hina kaqtinqa Juez de Paz qelqaman churanqa pataranpi imayna allchasqankuta.
Cheymanta ninkumanmi manan atiykumanchu panpachanakuyta, allipunayta, chey hina kaqtinqa churakunqa Juez de Paz churanqa qelqaman mana thaw kayman chayasqankuta, aswanpas churanqa llakikuyman chaninchakuchun acción penalpi nispa.
6. Kanmami hoq sasachaykuna Juez de Paz mana uskhayllaman atinmanchu chaninchayta, nitaq iskaynin t'aqa huchatareq runakuna munankuchu allipunayta, chey hina kaqtinqa Juez de Paz qelqaman churanqa mana sasachayniku allchay munasqankuta, chey qelqatataq sapankaman qopunqa.
Chey qelqapin churanqa imanaqtinmi mana atirqankuchu allipunayta, chey qelqata ñawincharispa, cheyman hina ichapas ñaupaqman allchayunkuman, ichaqa manaña Juezpa llank'anan wasipichu.
7. Kanmi Juez de Paz usqhayllaman chaninchaq qelqaman hina qhawarin, imaynan huchan cheyman hina muchuchinapaq, t'aqwiringa aswanta imakunan kashan sut'i huchayuqpa sasachay apamusqan, iskaynin t'aqa runakunan yanapanan Juez de Paz chaninchananpaq llank'asqanta yanapanan, cheyman hina Juez chaninchanqa kuskachanqa, ichaqa manaraq muchuchiyman chayashaqtinku iskaynin t'aqa runakuna huchallikuq, kuskachay mañakuq runakuna ninman, arí wiraqocha Juez sumaqpi allchapushaqku nispa cheyqa Juez de Paz allipunachispa cheypi tukupunqa cheypaq qelqapi qhepanqa allipunaqanku.

Juez de Paz iskaynin t'aqa runakunata rimaykunqam payta hayninqananpaq, hinalltaq iskaynin t'aqa runakunapis paykuna pura hayninqawan kausanankupaq, manataq Juezpa rimaykusqanta kasukunmanchu cheyqa, Juez iskaynin t'aqa runakunatan muchuchinman otaq cheypi tatirinman chaninchayta maskaspa

llank'ayninta, ichaqa suyanqa iskaynin t'aqata hayninqawan rimanakuspa sumaq kausayman chayanankupaq.

Iskaychunka phisqayoq t'aqan. Juez de Paz llipsipi qelqanqa iskaynin t'aqa runakuna huñukuypi rimasqankuta.

Juez de Paz waqyachiqtin hamuspa kurakaq ñaupaqenpi, iskaynin t'aqa runakuna rimarinankupaq Juez mañanqa qelqaman churananpaq sapankaq hut'asqa sutinta, maypin tiyanku, ima qelqawanmi ninkuman kaymi sutiy nispa, cheypaq willakunqa iskayninku huchallikuq, kuskachay mañakoq, ima qelqawanmi sut'inchankuman imachus sutinku cheyta, cheypin Juez tapuringa, iskaynin t'aqa runakunata, t'aqwiringa imaynan, imakunan kashan mana chanin ruwasqan huchayoq reqsiyunapaq.

Iskaynin t'aqa runamanta, mayqen kaqpapas mana kanmanchu llipsin sutin reqsinapaq, cheyqa apamunman kasqan rato, hoq llipsiyuq runata, paynmi ninman noqaq sutiymi kay hina, perusuntinpaq llipsiykunan kashan kay, arí reqsinin kay runata sutinmi kay, paymi tiyan haqaypi, llapanta willakuqtin cheywanraqmi atikunman, qallariy kuskachanapaq tapukuy, cheyman hina qelqa ruwakunqa.

Juez de Paz rimaykunqa iskaynin t'aqa runakunawan sumaqpi allchayuspa ripunakupaq wakinqa yuyayukuspa, ninkun allchapusaqku sumaqpi nispa, chey hina kaqtinqa qelqana pataraman churanqa Juez de Paz, ichaqa chey rimasqankuta hunt'ananku, cheypaqmi Juez de Paz seq'enqa chay qelqata, hinallataq iskaynin t'aqa runakunapis seq'enan, rimasqanku hunt'anankupaq.

Iskaychunka soqtayoq t'aqa. Allipunasqankuta Juez de Paz Actapi qelqan.

Runakuna rimaykunku sumaqpi allipunasqa ripunakupaq, cheymi may allin runaq kausayninpi, cheywan qhawarichikun runa yuyaykuspa atinmi chanin ruwayta.

Kanmi Juez de Paz letrados, kallantaq Juzgados especializados o mixtos, may pachachus ña sumaqpi Juez de Paz allchayunña iskaynin t'aqa runakunawan, allinta rimanakuspa, cheytaqa manañan imatapis ruwayta atinmanchu, sasachayta Juez de Paz sumaqpi allchaykun, iskayni t'aqa runakunata allipunachin aqnapin tukupunku.

Iskaychunka qanchisniyoq t'aqan. Juez de Paz chaninchan

Kuraka Juez de Paz uyarin iskaynin t'aqa runakunata, huchayoq kaqta, kuskachay mañakuqtapas, chey qhepaman Juez de Paz, imaynatachus, uyarin, t'aqwirin, willakusqankuta, kunanqa Juez de Paz, yachasqanman, rukusqanman hina chanicharin kuskacharin sasachayniyoq runakunata..

Iskaychunka pusaqniyoq t'aqa. Watiqmanta chaninchakuchun manan allinchi nispa mañakuymanta.

Juez de Paz sasachay tukupunanpaq qelqapi chaninchan, chaytan huchayoq manan allinchi nispa mañakun, watiqmanta ruwakuchun, nispa chayachin mañakuyta Juez de Paz letradoman, otaq Juez especializado kallamantaq mañakuy Juez especializado mixto, chey chaninchayqa qhepaman chey mañakuy atikun ichaqa phisqa p'unchay ukhullapi atikun.

Cheymanmi Juez Paz letrado otaq Juez especializado mixto, mañakuy chaskisqanta kinsachunka p'unchay ukhullapi chaninchanan.

Manan allin chaninchasqchu kashan nispa mañakuqtinga atikun, taqwiri, imaynan kay sasachay karqan pin ruwarqan, imaynatan qallarín, pin huchayoq, chey kunatan Juez de Paz letrado otaq Juez especializado mixto t'aqwirinan.

Cheymanma ñawinchanqa Juez de Paz Acta qelqanta huchayoqpa amachaqnin mañakusqanta, cheqaqchu sumaqpi allipunaspa ripurqanku, cheyqa manan atikunchu watiqmanta qhawariy, t'aqwiri, waturiy, ichaqa manan cheykuna ruwakumanchu.

Iskaychunka isqonniyoq t'aqa. Runaq kaqninkunan imaña kaqtinpas khuyasqa

Kanpunin iskay t'aqa runakuna, haykunku sasachayman, ichaqa Juez de Paz paykunaq kaqninta khuyan, manan pipas saruch'akunmanchu, tukuy runaq kaqnimi khuyasqapuni cheynatan kamachikun hatun qelqapi Constitución Política del Perú.

KINSA QELQA T'AQA

SINCHI MAT'ISQA RUWAKUN ALLIPUNAY QELQA, KAQLLATAQ CHANINCHAY QELQA

Kinsa chunka t'aqan. Juzgado chaninchan kamacheq qelqaman hina

Sinchita mat'imuqtinku kay kamacheq qelqaman hinan Juez de Paz, iskaynin t'aqa sasachayniyoq runakunata allipunachin, cheypaq qelqan Actapi, hinaqa allinta rimanayukuspa seq'enku chey Actaman sumaqpi allchapusqankuta, aqnatan Juez de Paz chaninchan, amaña auqantin hina kausanankupaq, aswanpas thaw kaypi ripunankupaq.

Kinsa chunka hoqniyoq t'aqan. Juez de Paz waqyachin huchayoqta.

Runa mañakun cheyqa Juez de Paz kamachin qelqapi, waqyachimun sasachaypi tarikuq runakunata, kasukamunapaq, phisqa p'unchay ukhullapi, kaykuna tukukapunanpaq.

Manataqchus waqyachisqata kasukamun, otaq hoq kaq waqyachisqalla hamun cheyqa, mañakuq kaq runan willakunan, cheypi kashaspa mana hamusqanta, chey hina kaqtinga Juez de Paz, sinchi mat'isqa chaninchanqa chay sasachaymanta.

Kinsachunka iskayniyoq t'aqa. Huchayoq runa manapuni kasukamuqtin.

Waqyachishasqa manapuni hamunchu chay huchayoq runa cheyqa, Juez de Paz mañakuq runata uyarispa kamachinqa kaykunata:

- a) Huchayoq runaq kaqninkunata chaskipunman, hinallataq chey kunata chhalapunman qolqepaq.
Qolqenpi kutichina kanman mañakuq runaman, puchuntataq qopuna kanqa uchayoq runaman.
Huchayoq runaq kaqninkuna chaskiyman, icha mijunanpaq kaqtinga mana atikunchu.
- b) Cheymanta qolqe chaskinan kaqtinga sayachikunmanmi. Ichaqa manan sayachiy atikunmanchu mijunanpaq kaqtinga.

Juez de Paz kamachiytan atin, kaykuna sut'inchakunapaq imakunachus ruwanan, hunt'anana huchayoq runa, waqyachisqa kashaspa, cheymanta Juezpa kamachisqa manan mijunanpaq kaqkunata sayachinqachu, aswanpas kamachisqa qelqaman hina hunt'anallantan.

Kinsa chunka kinsayoq t'aqan. Huchayoq runaq kaqninkuna mana llapanchu chaskikunqa.

Huchayoq runaq kaqninkuna manan llapanchu chaskikunqa, kaykuna kashan:

1. Paypa p'achankuna, patarakuna, mikhunankuna, ayllunkunaq kaqnin, kallamantaq
Kausananpaq mijunakuna paypaq, ayllunkunaq, cheykunatan mana atinmanchu Juez de Paz chaskiyta.
2. Kanmanmi carronkuna, hoq maquinariakuna, mankankuna, patarankuna, ima kamayoqchá chaypi llank'anapaq, yachachinanpaq, yachaqananpaq.
Cheykunatan mana Juez de Paz chaskiyta atinmanchu
3. Kanmanmi llank'asqanmanta, llallinakusqanmanta samillakuna, ichachu Estopaq llank'aran, Fuerzas Armadaspaqchu, Policía Nacionalpaqchu, chey p'achankunapis mana atikunchu chaskiy.
4. Kaqninkuna kanman wasinpi ayllunkunaq, cheykuna mana chaskiy atikuncho cheytan kamachimun Art. 492 Código Civil.
5. Qolqenpi chaskinman mijunanpaq sapa killa hina, cheykuna mana atikunchu chaskiy
6. Kanman taytacha yupaychana wasimanta kaqninkuna cheypis kaqllapa qhepanqa.
7. Wasipi Aylluntin kan wañuqnika waqaychasqa chaypis kaqllapa qhepanqa.
Sapa killa chaskinmanmi qolqeat llank'asqanmanta, cheymanta manan chaskikunmamachu llapanta, aswanpas tupusqallata, saqena kanqa mujunanpaq.

Kinsa chunka tawayoq t'aqan.- Llaqtapi kurakakunan yanapanqa Juez de Pazta.

Kashanmi Policía Nacional del Perú, paykunan yanapanan Juez de Paz, chaninchay pacha kaqtin, otaq allipunanqaku sumaqpi, cheyta qelqanqa Juez de Paz, Actapi sasachay sumaqpi tukupusqankuta, wakinpiqa simillapi allinta rimayuspa hunt'anqaku.

Mana kanqachu Comisaria, chey cheqaspi Juez de Paz kasqanpi cheyqa, yanapanan imaña kaqtinpas Rondas campesinas, kaqlataq Gobernadorkunapis, kashanpuni Teniente Gobernador, icha hoqkunachu kan Comunidadkunapi, onqonkunapi tiyaqkunaq, otaq sach'a ukhukunapi tiyaqkunaq, kanmi kamacheqkuna paykunan yanapanan.

Kinsa chunka phisqayoq kaq t'aqan. Imaynatas muchuchinku Comunidad ukhupi huchayoq runata

Comunidad ukhupi, huchayoq runata imaynatas muchachita, cheykunatan yanapan Policía Nacional del Perú, Gobernador, Teniente Gobernador, Municipio Distrital, Rondas Campesinas, Comunidadmanta Directivan.

Juez de Paz rimanakunqa ñaupaqaraq llapan kurakakunawan llaqtan ukhupi llank'ashan paykunawan, imaynatachus huchayoq runta comunidadpi muchuchina, comunidad ukhupi yachankun imakunan pisishan, imakunan mana kanchu, cheypin huchayoq runata llank'achiyta yachanku, amaña huchakunanpaq.

Kinsachunka soqtayoq t'aqan. May kamas muchuchiy qoyta atinku comunidad ukhupi.

Comuniad ukhupi muchuchiyqa kashan llank'ana qoy, llaqaq kaqninpaq, ichaqa manan sinchi ñaqariypichu, nitaq kausaynin tupayunapaqchu, llak'aspaqa manan onqoyta atinmanchu.

TAWA QELQA T'AQA

JUEZ DE PAZPA UYAKUY WASIN, SASACHAY CHANINCHANANPAQ

Kinsachunka qanchisniyoq t'aqan. Churamunko Juez de Pazta.

Ankha comunidad ukhupi huñuyusqan Centros Poblados cheyman churamunku Juez de Paz, ichaqa manan aswan allinta hina paykuna ukhupi qhawarinapaqchu, ima sasachaykunapis paykunapaq kaqtin chanichananpaqmi.

Kinsachunka pusaqniyoq t'aqan. Juez de Pazpa qelqaqnimanta

Sapanka Juez de Paz churankun hoq qelqaqninta, cheytaqa paymi atin churayta, payllataqmi atin kaykamalla llank'asun nispa tatichipuytapas, qelqaqnin Juez de Paz paywan kуска llank'anan wasipi ruwanku imachus kashan cheykunata, cheymantan willanan Oficina Distrital de Apoyo, cheymanta Justicia de Paz (ODAJUP).

Qelqaqninpa llank'ananqa Juez de Pazpa, kaqllataqni, imakunatas ruwayta atin, imakunatas mana atinchu ruwayta, llank'anampi pacha puriypas kaqllataqmi, llapanmi kashan Juez de Paz kurakaq ruwananpi.

Kinsachunka isqonniyoq t'aqan. Imayna pacha puriypi llank'ananmanta.

Juez de Paz churakun hayk'a pacha puriykama sapa p'unchay llank'ananpaq, imakunachus kashan llank'anan cheyman hina, imaynan runakunaq sasachayninkuna, imatan ruwashan runakuna, cheyman hinan Juez de Paz t'aqarinqa pacha puriyta llank'ana wasipaq.

Tawachunka t'aqan. Llank'anan wasimanta.

Llaqtan ukhupin kashan Municipalidad, paymi qonqa hoq allin amachasqa wasita cheypin Juez de Paz llank'anqa.

Kanmanmi Juez de Paz, cheypitaq ichaqa mana kanmanchu Municipalidad, cheyqa Comunidad campesina tiyashanku orqonkunapi, sach'a ukhukunapi paykunap umalleqninmi wakirichipunan Juez de Pazpa hoq wasita cheypi llank'ananpaq

Tawachunka hoqniyoq t'aqan. Kashanmi Juez de Paz yanapaqkuna.

Corte Superior de Justicia cheypi llank'aqkunan kamachisqa kashan, imaña kaqtinpas yanapanankupaq, sut'i reqsiylla kananpaq wasiq ñaupaqninman churanqakun hatun qelqata Juez de Paz sutiyoyta tukuy runa qhawarinanpaq, rikunanpaq, cheype Lllank'anqa Juez de Paz, qelqaqninwan.

Comunidad campesinas, cheymanta Municipalidades chey cheqas pachapi, paykunan yanapanan Juez de Paz, manachá paykuna kikinchi, aswanpas runatan churankuman yanapananpaq.

Tawachunka iskayniyoq t'aqan. Juez de Paz llank'ananpi qelqa perwakuna.

Sapanka Juez de Paz paykunaqmi kanan patarakuna, qelqakuna perwayusqa

1. Hoq patara qelqa cheypin kanan qelqasqa tukuy ima ruwasqan Juez de Paz kashaspa.

2. Kanallantaqmi patara qelqa Notario hina llank'asqanmanta.

Cheymanta hoq patara qelqa Juez de Paz hina llank'asqanmanta, chey patarapi kanan qelqasqa, llapan pikunan chaninchaway nispa mañakuq hamurqan, pikunan Huchayoqkuna sasachay apamuqkuna, wakinqa aparqan wasinkuman Juez de Paz pay kikin, mana chaninkuna qhawananpaq, cheymanta allipunasqanku, iskaynin t'aqa huchatariqkuna sumaqqi allchapusqankumanta qelqasqa Actapi, imakunapis, llank'asqanmanta llapanmi qelqasqa kanan patarakunapi.

Hoq patara qelqa Notario hina llank'asqan llapan ruwasqan, seq'esqakama qelqakuna.

Hoq riqch'ayman chey patara qelqakuna manan hanqa qelqa patarakunachu, chey hinatan qelqa kamachikamun.

Tawachunka kinsayoyq t'aqan. Juez de Pazpa llapan patara qelqa pirwakuna, tukuy kaqninkuna waqaychasqa, amachasqa kanqa.

Juez de Paz haykusqanmanta pacha, llapan kaqkuna qelqapi chaskisqanta qhawanan, waqaychanan, amachanan, may pachachus hunt'arakamunña.

Juez de Paz, ña tukupunanpaq hinaña kaqtin kutichipunan llapan kaqkuna qelqapi chaskisqanta, kay kunan kashan sellos, cheymanta wasipi kaqninkuna, kutichipuna musoq haykoq Juez de Pazman qelqapi allinta seq'espa, mana ima sasachaypas ikhurimunanku.

Patara qelqakunan pirwasqa kashan cheykunan kutichina, prhisqantin wata llank'asqamanta, llapan kaykunan kutichina kanqa maypichá kashan suyupipi Corte Superior cheyman paykunan waqaychanqa llapan qelqa pirwakunata.

Kallantaqmi chey suyupipi Organo de Poder Judicial, paykunan llapanta chaskispa waqaychanqaku, manan ima qelqapis chinkananchu Juez de Paz llank'anan wasipiqa, Poder Judicialpi llank'aqkunan, chinkaqtinpas maskhananku, cheymanta waqaychananku cheymantan paykunan kutichinanku kanqa imaña kaqtinpas.

Tawachunka tawayoyq t'aqa. Juez de Paz paqarimun cheymanta tatiripun

Llapan kaykunan kashan Consejo Ejecutivo del Poder Judicial makinpi, paykunan chaninchanku sapa wata hina, imaynan kashan yuyayninpi, wiñayninpi Justicia de Paz.

Cheymenta Consejo Ejecutivo Distrital payllan atinman chaninchayta Juez de Paz chey suyupi kamakunqachu, ichari chinkapunqachu, cheypaq ñaupaqta qhawarinanku kanqa hayk'a runakunan tiyan chey suyupi, cheypaq ñaupaqta qhawarinanku kanqa hayk'a runan mañakunman chaninchayta, kuskachayta, ima sasachaykunan ikhurimushan chey qhepaman, kamachinqaku ima suntur wasikunawanmi rimanakunkuman Poder Judicial.

Comunidad Campesina tiyankun orqonkunapi, sach'a ukhukunapi paykuna mañakuqtinga uskhayllamanmi kamakunqa Juez de Paz chey suyupi, chey qhepaman Consejo Ejecutivo Distrital qhawarinqa allinpi hunt'akunanpaq.

Ichaqa kanraqmi imaymana ruwanakuna Juez de Paz kamakuqtinga, kinsa killa ukhullapin qallariman Juez de Paz llank'ayta, imaña kaqtinpas.

Kay kamacheq qelqan chaninchamun imayna, imakuna ruwanamanta Juez de Paz kamakusqan, llank'ay qallarisqan, qelqasqa kanqa patarapi wakin Juez de Paz kunawan kуска.

Tawachunka phisqayoq t'aqan. Kallantaqmi hoq Juzgadokunapis.

Hoq suyukunapin kan Juez de Paz, kallantaq Juez de Paz letrado, iskaynin kaqtinga allinmi, llallinakuq hina llank'anqaku, ichaqa chanichay, kuskachay mañakuq runaqa atinmi riyta mayqen kaqmanpas, kaqkamallan.

Wakin sinchi llakikuy ikhurimun sasachaykuna cheyqa, paykunan kamacheq qelqaman hina chanincharinqaku, kuskacharinqaku.

KINSA QALLAREQ UMA QELQA

KAMACHEQ QELQAPIN KASHAN IMAYNA MUCHUCHINAMANTA, IMATA RUWANQA SINCHI HUCHACHASQA RUNA.

HOQ QELQA T'AQA

HUCHAYOQ MUCHUCHINAMANTA

Tawachunka soqtayoq t'aqan. Huchayoq muchuchinamanta

Juez de Paz llank'anapi ima mana allintapas ruwanman karan cheyqa huchanman hinan muchuchisqa kanqa, ichaqa kay kasqan qelqapin llapan kamachisqa kashan, cheypaqmi tinkuchikunqa ruwasqanwan, kamacheq qelqaq nisqanwan, cheyman hina paypaq muchichiy churakunqa.

Juez de Pazpa huchan taripayqa waqmi, manan Civilchu nitaq penalchu, imaynachus llank'ananpi ruwarqan cheyman hinan chanincharinqaku, pay t'aqtachananpaq, chaninchananpaq qhawarikunqa kay kasqan qelqata cheypin kashan imayna muchuchinamanta.

Imaynaña huchan kaqtinpas, manan Juez de Paz chaninchasqan hinachu hoq niraymi, pay chaninchanapaqqa, huchanmanta muchuchiy kanqa hoq niray.

ISKAY QELQA T'AQA

HUCHAKUNAMANTA

Tawachunka qanchisniyoq t'aqan. Huchamanta muchuchiynkuna.

Huchamanta muchuchiynkuna rakirikun kay hinata:

- a) Hucha tunpalla
- b) Hatun hucha
- c) Sinchi hatun hucha

Tawachunka pusaqniyoq t'aqan. Tunpalla huchamanta

Tunpalla huchakuymanta reqsiqa, kashan:

1. Mana usqhatachu purichin mañakuqpa qelqankunata.
2. Juez de Paz paywan kuska llank'aq runakuna kan yanapaqkuna, paykunatan mana waturinchu imatachus ruwashanku cheyta.
3. Waqyamunku yachachinankupa, cheyman mana risqachu, nitaq willakunchu imanaqtinmi mana riranchu, yachaqaq waqyachisqa kashaspa.
4. Mana churasqachu qelqapi perqaman imayna pacha puriypin, ima p'uchaykunan runata suyanman, sasachayninkuna kuskachanapaq.
5. Poder Judicial, kasqan llaqtapi kurakakunan, Comunidadmanta umalleqkuna Juez de Pazman, qonku kawsaykunata allin llank'anapaq, cheykunata mana allinpaqchu ni chanintachu apanaqanman cheykuna churanman llakipi Juezta.

Tawachunka isqonniyoq t'aqan. Sinchi hatun huchakuna.

Sinchi hatun huchakunan reqsisqa kashan kiykuna:

1. Juez de Paz hina llank'aspa, llaqta runata mana hayñinqapunchu, kaqllataq juzgadopi llank'aq runakunatapas, hoq kuraka Juezkunata, Amachaqkunatapas.
2. Poder Judicialme kamachimun ruwanapaq, cheykunatan mana kasunmanchu.
3. Juez de Paz hina llank'ashaspa, mana piman willaspalla, ni samariyta mañakuspa ch'usanman kinsa p'unchay ukhuta, chey p'unchaykunan runa suyanan kanman.
4. Sasachayniyoq runakunaq mañakuyninmi mana ruwasqachu kanman, mana apachesqachu hoq kurakakunaman, mana willasqachu chaninchay mañakoq runaman, nitaq ninmanchu imakunas ruwanan kamacheq qelqaman hina.
5. Mana hunt'amanchu ni willakunmanchu hoq t'aqa runakunawan llank'anamanta, hamunman hoq runakunapis paywan rimaykoq.
Tukuy runaman willanman, mana willanakunata, kamacheq qelqaman hina, manan llapa runamanchu willana.
6. Juez de Paz llank'an an wasita qallariymanta pacha cheypi runata suyarqan, ichaqa mana piman willaspalla, manan hoq cheqasman astarukuyta atinmanchu.
7. Kuskachay, chaninchay mañakoq runakunata manan atinmanchu sarunch'ayta, ninmanmi, qan kanki mana runajinachu, otaq ninman comunidadkunapi runa manan ima ruwayta atinchi, qella nispa sarunch'anman, cheymi hucha.

8. Juez de Paz hina llank'ashaspa rinman machasqa, otaq hoq machanakunata Ujyaramunman, hinataq rishanman llank'aq.
9. Llank'asqanmanta chaskikuyta munanman, sinchi askha qolqeta, manan cheykuna atikunmanchu, cheypaq churan Consejo Ejecutivo Distrital hayk'a sapa killa chaskinanpaq.
10. Llank'asqamanta sinchita mañakunman, ichaqa ña churasqan kashan hayk'atachus llank'asqanmanta chaskinan, kamachin Consejo Ejecutivo Distrital llank'asqan cheqaspi tarikuq.

Phisqachunka t'aqan. Sinchi huchakuymanta.

Sinchi huchayoq kanmani Juez de Paz kaykuna kaqtin:

1. Juez de Paz hina llank'ashaspa, llank'ashallanmantaq Alcalde hina, regidor hina, cheymanta Agente municipal, gobernador, teniente goberndor.
2. Kanmanmi Fuerzas armadaspi llank'aq, cheymanta Policía Nacional del Perú.
3. Yachashaspa ima mana chanin llank'anakunatapis, ruwashanman, chaninchaq Qelqapi, nishanman mana cheykuna ruwananpaq, llaqtan ukhupi, otaq Suyuntinpi, chaninchasqachu karan huchanmanta.
4. Maypichus llank'ashanman Juez de Paz, chey kasqallanpitaq, distrito judicialpi kashanman amachaq hina, chaninchaq kuskachaq kashaspa.
5. Juez de Paz kashaqtin chayamunman sinchi huchayoq runa, cheyta mana willanmanchu karan kuraq chaninchaqman.
6. Juez de Paz kashaspa manan atinmanchu paypa sasachaynin chaninchayta, nitaq ayllunpata, tawa yawarninmanta mirayninkamam ichachu kashan kasaracheqnin, marq'asqanchu cheykuna kaqtin mana atinmanchu.
7. Sasachayniyoq runakunamantan chaskinman sumaq sonqota, kamachitapas ruwachinman, chaskikunman mikhunata, machanata, chaskikunman sumaq sonqota otaq warminpaq, icha ayllunkunapaqchu, cheykunan mana allin.
8. Chanichay mañakuq runakunawan, huchayoq runakunawan, manan sonqota tupachimanchu, nitaq tiyanmanchu, manan pimanpas sayapakunmanchu Juez de Paz kashaspa.
9. Hoq hallp'a o wasi kashanman sasachaypi, cheytataq pay rantirunman, otaq warminpa sutinpi, ayllunpaq sutinpi kanman yawarnin tawa kaq miraynin kama, cheymanta reqsisqankunaq sutinpi rantirunman, yachashaspa.
10. Hoq t'aqa partidos políticosman sutinta qelqarachikunman, otaq ima t'aqa huñukuymantapas Juez de Paz kashaspa.
11. Juez de Paz kayninta tukuspa, mana kutichipumanchu, imakunatachus chaskirqan llapan cheykunata, kanmanmi wasi, kausayninkuna, qelqanapaq manp'ara, qelqa mayt'u pirwakuna, cheykunan kutichipunan Organo Jurisdiccional cheyman.
12. Pakarunman ima willakuytapis, imachu karqan Juez de Paz kashaqtin wichananpaq mana willakunchu imatapis chey qhepamanña yachakunman mana allin ruwasqan.

KINSA QELQA T'AQA

JUEZ DE PAZ MUCHUCHINAMANTA.

Phisqachunka hoqniyoq t'aqan. Muchuchiymanta.

Juez de Paz chaskiytan atin muchuchiyta, imaynachus huchan kasqanman hina, kaykunan kashan qonapaq:

1. Sut'intan nina kanqa ruwasqan manan allinchi, nispa ama hoq kutinpiqa ruwananpaq, hinallataq k'amiykuna chay huchanmanta.
2. Huchakusqanman hina Juez de Paz mana atinqachu llank'ayta, sayachisqa kanqa.
3. Sinchi huchan kaqtinqa qarqochikunqa Juez de Paz kayninmanta

Phisqachunka iskayniyoq t'aqan. Mana allin ruwasqanmanta k'amisqa.

K'amiykuy kanqa Juez de Paz mana allin ruwasqanmanta, ichaqa mana sinchi huchayoqcho.

K'amikuy kanmanmi simillapi otaq qelqapi, cheymanta rimaykuna kanman sapallanwan, wisk'asqa ukhullapi.

Chey muchuchiy yachakunapaqqa qelqapin qonkunqa hoq Resoluciónpi, chayachina kanqa kuraq kaq kurakaman.

Phisqachunka kinsayyoq t'aqan. Juez de Paz llank'anapi sayachisqa kanqa.

Juez de Paz huchanman hina t'aqarisqa kanqa llank'ananmanta, soqta killa mana atinqachu llank'ayta.

Kamachiyta atin paymanta kuraq kaq Juez hoq resolucion qelqapi, samarichin llank'ananmanta soqta killata.

Phisqachunka tawayoq t'aqa. Juez de Paz qarqopunamanta.

Juez de Paz qarqopunapaq ñaupaqta qhawarin hoq t'aqa runakunata yachan hucha chaninchayta, paykunan reqsichenqa huchanta qarqosqachu kanqa icha wisk'asqachu.

Huchanta reqsiykuspan sinchi huchayoq kaqtin phisqa watata t'aqaripunqaku, manaña hoq kutinpi ima kurakapas kayta atinmanchu maypipas, phisqa wata ukhupi.

Consejo Ejecutivo del Poder Judicialmi atin qarqoyta, haykunqaku votacionman, hayk'acha kanku cheyman hinan kanan kuskanmanta hoq yapayoq qarqopunapaq.

TAWA QELQA T'AQA

IMAKUNAN RUWANA JUEZ DE PAZ K'AMIYUNAPAQ.

Phisqachunka phisqayyoq t'aqan. Pikunan, imakunatan ruwananku

Kaykuna qhawareqqa hoq t'aqa llank'aqkunana Oficina Desconcentrada de Control de la Magistratura (ODECMA) paykunan kashan sapanka distrito judicialpi, kamacheq qelqaman hina t'aqwirinku, willakunqaku runakuna hoq nanachikuyta Juez de Paz paykunata sarunch'asqanmanta, mana allin ruwasqanmanta.

ODECMA kamachenqa cheykunamanta yachaq runakunata huchankuna t'aqwirinapaq.

Cheypaq Juez de Paz ruwasqanta ñawincharenqaku, cheyman hina huchayoqpis amachaqninwan ninqa manan hinachu nispa amachakuyta atinmi.

Cheymanta qhawarinqaku may kamas kasqa yachaqaynin, imaynas kausaynin, imakunatas yachan ruwayta, imas ñaupaq rimaynin, imaynatas p'achakun, yachanchu castilla simita, cheykunata llapanta t'aqwinqaku.

Phisqachunka soqtayoc t'aqan. Imakunan ruwakunan Juez de Paz huchanmanta llaki auqan churanapaq.

May pachachus Juez de Paz icha saqepuranñachu Juez de Paz kaynimta cheyqa, paypaq huchanmi rikhurimunman runakunaq willakusqan, chey raykun t'aqwirisqa kanqa imaytaqa llank'aran, cheypaqmi Fiscalía chey suyupi kaq willakamunqa Oficina Distrital de Apoyo a la Justicia de Paz (ODAJUP).

Chayraqmi chaninchamunqaku huchanman hina, wiqk'asqachu kanqa, ichary kacharisqachu, cheykunapis kanqa willasqa Oficina Distrital de Apoyo a la Justicia de Paz. (ODAJUP).

TAWA QALLAREQ UMA QELQA

SUNTUR WASIKUNAN YANAPAN THAW KAYPI CHANINCHAQTA

Phisqachunka qanchisniyoq t'aqan. Kanmi Oficina Nacional Yanapaq thaw kaypi chaninchaq, kuskachaqa.

Suntur wasin kashan perusuyuntipaq yanapaq, q'emeq thaw kaypi chaninchaq kuskachaq kashan ONAJUP, cheypi llank'aqkunam kashan kasqan Consejo Ejecutivo del Poder Judicialmanta, paykunan apamunqa qelqapi allinta yuyayukuspa, imakunan, pikunan, maypin ruwakunqa chey tukuymanta waturikuna imaynan llank'asqa, cheykunan kallpacharinqa, allinta sayachenqa perusuyuntinpi thaw kaypi kausayta cheytan suyakushanchis.

Phisqachunka pusaqniyoq t'aqan. Imakunan ruwanan ONAJUP.

Kay suntur wasiq sutinmi Oficina Nacional de Apoyo a la Justicia de Paz (ONAJUP), paykunaq ruwananmi kashan kaykuna:

1. Patarapin qelqasqa kanan, kunan kama perusuyuntinpi pikunan kashan Juez de Paz.
2. Hoq hinata llank'aspa, ruwaspa thaw kaypi chaninchayman chayakuchun.
3. Musuqmanta ruwananchista qhawarisun perusuyuntinpi, ñaupaqtaqa yacharichisun imayna llank'anamanta, kaqlataq imaynatan ruwananku Juezkuna, Juez de Paz paykunatan usqhayllaman yachachina, umacharina, llank'ayninku allin kananpaq.
4. Qelqakuchun, imaynas purin llank'ananku Juez de Paz cheymanta ima sasachaykunas kashan paykunapaq.
5. Thaw kay chaninchaypin llank'ashanku Justicia de Paz, paykunatan yanapamun

qolqewan, cheymanta willana sapa soqta killamanta, imakunapis kashan qolqekuna.

6. Imaynaytachus llank'ashanku, cheykunamantan rimaykunanku wakin kashan Oficinas Distritales paykunawan.
7. Kay kamacheq qelqaq nisqantan hunt'ananku, cheymanta kallantaq hoq chaninchaq qelqakuna, cheykunapis hunt'anankun.

Phisqachunka isqonniyoq t'aqan. Kashanmi Distritokunapi yanapaq thaw kaypi chaninchayta.

Sapanka suntur wasi Corte Superior de Justicia perusuyuntipi kallantaqmi Oficina Distrital de Apoyo a la Justicia de Paz, (ODAJUP), paykunan huch'uy llaqtakunapi kasqan hatun suntur wasi Cortemanta sayaq, paykunaq llank'ananmi kashan imatachus kamachimun Corte Superior de Justicia, cheyta hunt'aspa llaqta runata pusan, rimanayukuspa, ruwanan, hunt'anan imakunachus kamachisqa kashan hina, ichaqa llaqtan ukhupi, cheymanta ruwanankashan kaykunata

1. Patarapi qelqasqa kanan kunankama perusuyuntinpi pikunan kashan Juez de Paz.
2. Watiqmanta, llank'aspa wiñarichinqaku.
3. Llank'arinqakun Juez de Paz paykunata yachachispa, imayna, imakuna ruwanankumanta.
4. Juez de Paz paykunatan yachachinqaku, imaynatas ruwankuman, Juez de Paz hina llank'ashaqtinku paykunapaq hamun sasachay, kashankumanmi muchuchisqa ima huchamanpas urmayusqankuman hina.
5. Qelqanankun kanqa Juez de Paz hina llank'asqankumanta, imaynatan purichishanku ima sasachaykunan kashan paykunapaq.
6. Rimanayukunakun kanqa hayk'a qolqe chaskinankumantam exhorto qelqakuna, hoq juzgadokunaman apachesqankumanta.
7. Rimanakullanqakutaq suntur wasi Oficina Nacional de Apoyo a Justicia de Paz (ONAJUP) llank'aqkunawan, rimaykunakuspa, ch'ulla yuyayllapi, ninqaku imakunapaqmi yanapakuy qolqe kanqa.
8. Sapa kutin hinalla qatipanqaku allin kaq ruwaykuna kaqta, may pachachus chayamun runakuna ukhumanta kurakakunapaq ajllariy pacha chayamuqtin mana pantaspa ajllarinankupaq.
9. Llapan Juez de Paz, paykunatan waturimunqaku kantumanta imaynan kashan llank'asqanku.
10. Imakunatan munashanku yanapanata, pay Juez de Pazkuna hinan yachachinqaku imayna llank'anankupaq.
11. Icha kay kasqan qelqamantachu manaraq llapanta hunt'amushanku, cheymanta kashanllantaq k'emiykoq hina qelqakuna hunt'anapaq.

PHISQA QALLAREQ UMA QELQA

**RIMANAKUNQAKU COMUNIDAD UKHUPI KUSKACHAY CHANINCHAY
RUWAY YACHAQ RUWAKUNAWAN.**

Soqtachunka t'aqan. Rimanakuy kanqa chaninchay, kuskachay ruwanankupaq

Comunidad huñuyusqa ukhupin kashan Centros Poblados, cheypin kashan Juez de Paz, kуска Comunidad Campesinawan, Rondas Campesinaswan, Comunidades nativas paykunan tiyanku sach'a sach'a ukhukunapi, paykunawanmi kuskapacha llank'ananku, kanqa, cheywanmi kanman allin kuskachay, chaninchay ruway yachaq thaw kaypi kausay, hinatan kamachikun hatun patara qelqa Constitución Política del Peru, 149 huch'uy taqanpi.

Soqtachunka hoqniyoq t'aqan. Yanapana kanqa Juez de Pazkunata

Karu suyukunapi Comunidad Campesinapi wakinpi mana kanchu Comisaría Policía Nacional, cheypiqa ayllukuna kashan huñurisqa paykunaq kanmi Rondas Campesinas paykunawan rimanakunqaku imaynatas muchuchinku Comunidad ikhupi huchayoq runata.

Manataqchus kanman Rondas Campesinas, yanapanqa Gobernador, otaq teniente Gobernador paykunan llank'ananku Juez de Pazwan kуска.

Soqtachunka iskayniyoq t'aqan. Comunidadkuna apachemunqa huchayoqta Juez de Paz chaninchananpaq.

Comunidad campesinakuna, sach'a sach'a ukhupi tiyaq ayllukunan apachemunqaku huchayoq runakunata, Juez de Pazman, chaninchananpaq, kuschananpaq, ichaqa chey runakunan kanan Juez de Paz llank'anan kasqan Ilaqta ukhumanta , mana karu suyukunamantachu.

Soqtachunka kinsayoq t'aqan. Comunidadkunawan rimarinanku imaynatas paykuna muchuchinku huchayoq runata.

Ayllukunan kashan Comunidades Campesinas, Rondas Campesinas, Comunidades Nativas, paykunaq sapankaqmi kan umalleqninku, paykuna huñunasqa yanapankun, warmikunata, wawakunata, erqekunata, wayna, sipaskunata, kaqllatataqmi ruwan Municipalidadkunapis, paykunan umalleqninwan Juez de Pazwan rimaykuspa kуска pacha llank'anqaku huchayoq runatakunata chaninchaspa, kuskachaspa, hinallataq rimanaykukuspa, imaynatan muchuchinku Comunidad ukhupi huchayoq runata kasqallantataq muchuchinqaku Juez de Paz llank'anan wasimanta qomunqaku, chaninchay, kuskachay qelqata huchanman hina chey runapaq.

Soqtachunka tawayoq t'aqan. Juez de Paz kamachimusqanta tukuy runa kasunan.

Rondas Campesinas, Comunidad Campesina Comunidades Nativas sapankaqmi kan umalleqninku, paykuna llapankun hayninqananku, khuyananku Juez de Pazta, hinallataq, Juez de Pazpa Actapi qelqaspa allipunachisqanta, chaninchasqanta, kuskachasqanta hayninqana kanqa, kaqllatataq tukuy runan hunt'anan hayninqanan Juez de Pazpa llank'asqanta.

TUKUPUNALLAPAQÑA KAMACHIKUY

ÑAUPAQ ÑEQEN. T'aqarisqa kamachikuy

Poder Ejecutivo hoq qelqata qomun sutinmi Decreto Supremo, cheypin nin allinmi qelqa isqonchunka p'unchayllapi chaninchakuchun chey qelqa.

ISKAY ÑEQEN.- Hayk'aqmanta Hunt'akunqa

Kay kamacheq qelqa mast'arikunqa Diario Oficial El Peruanopi qelqasqa, cheymanta kinsa killa qhepanman, hunt'akunqa perusuntinpi.

KINSA ÑEQEN.-T'iqrakunmi hoq hinaman qelqaq sutin Ley Orgánica del Poder Judicial, Ho hinatan allchayukun Decreto Supremo yupaynin 017-93-JUS, huch'uy t'aqankuna 61, 62, chiyantaqa llapanpis kaqllan.

Soqtachunka hoqniyoq t'aqa. Thaw kaypaq chaninchaq ruwaq Juez, paymi hatun Juezpa llank'anan suyupi.

Juez de Paz kashan, kasqan hatun Juezpa Poder Judicialpa kasqan suyupi, kashan kamachesqaña kay kasqan qelqapi 26 t'aqanpi sutinmi Ley Orgánica.

Ajllay, kamachiy, llank'anakuna hunt'ay, imakunan paypaq kaqnin, hoqkunapiwanpas llapanmi kashan hap'ichisqa hatun chaninchaq wasiman, cheykuna kashan kamachisqaña cheypaq hina qelqawan

Soqtachunka iskayniyoq t'aqan. Hoq suntur wasikunan yanapan Juez de Paz llank'ayninpi.

Kaykunan kashan yanapaq wasikuna:

- Oficina Nacional de Apoyo a la Justicia de Paz (ONAJUP), ichaqa chay wasi kashan Lima suyupi.
- Oficina de Apoyo Distrital a la Justicia de Paz (ODAJUP), kashan maypichus kan Corte Superior, sapanka suyukunapi.
- Kashan ONAJUP cheymi Consejo Ejecutivo del Poder Judicialpa phasmin.
- ODAJUP son órganos de las Cortes Superiores de Justicia.

TAWA ÑEQEN.- t'iqramunku, allcharinkun Código Procesal Civilta

Kunan t'iqramun hoq hinata Código Procesal Civilta, 547 t'aqanta, kay hinatan nin t'iqramusqanku.

Kashan 547 t'aqanpi, Imakunatan may kaman atinman ruwayta.

Paykuna atinmanmi reqsiykuytam yachayta, sinchi uskhayllaman apakusqanta cheymi kashan kay qelqapi yupaynin 546, huch'uy t'aqanpi 2), 3); Jueces de Familia, paykunan chaninchananku.

Cheymanta Jueces Civiles chaninchanan imayachus nin huch'uy t'aqanpi 5), 6).

Juez de Paz Letrado paykunan llank'ananku kamacheq qelqaman hina yupaynin 546 huch'uy t'aqan 1).

Cheymanta kasqan qelqapi 456, 4 huch'uy t'aqanpi maypachachus sapa killa llank'asqamanta phisqachunkan p'aki, llank'asqankupi Referencia Procesal, ichaqa manataq kanchu hayk'as chey qolqenpi, cheykunatan chaninchanan Jueces Civiles, ichaqa cheykluna kashan Juez de Paz Letrado paypa chaninchanan.

Kasqan qelqapi 546 t'aqan 7, cheypa mañakuynin kanman 10 Unidades de Referencia Personal, paykunan atinkumanmi chaninchayta huchayoq runata muchuchinkumanmi, ichaqa kallantaqmi sumaqni allichapuy, cheypaq allinta rimanaku hunt'anankupaq, chey hinapi thaw kaypi qhepapunankupaq, ichataqchus sinchi askha qolqemanta kaqtinqa chaninchayta atinman Juez de Paz Letrad, manaña Juez de Pazchu.

PHISQA ÑEQEN. T'iqrarinku, allchapayunku Código wawakunapaq, erqekunapq, wayna sipaskunapaq.

Allchapayunkun kamacheq qelqapi yupayninmi 27337 cheymi kashan Código wawakunapaq, erqekunapq, wayna sipaskunapaq, imaynatachus ñaupaqman qelqa nishan hina:

Isqonchunka soqtayoq t'aqan. Imakunatan ruwayta atinman

Juez de Paz Letrado pay atinmanmi mañakuy chaskiyta, may pachachus hoq tayta mana wawanpaq mijunapaq qonmanchu, cheytan ninman kasqallanpichu, yapakunqachu, pisiyachikunchu, amañachu kanqa, otaq hayk'an sapankapaq, watanman hina, pikunan ayllunkuna, icha imata mañakushan.

Juez de Paz chaninchariyta atin imatachus mañakun sasachayniyoq runa hina, cheqaqchu sasachaypi kashan, imakunan kashan Juez de Paz iñenanpaq hina.

May pachachus aylluntin huchatarinku wasipi, ichaqa mana kanchu imawan, cheqaqchay, hina kaqtinqa Juez de Paz, atinmanmi kay aylluta umachariyta iskaynin t'aqa huchatariqta anyaykuspa, sumaqpi allchapunankupaq kausayñinkuta.

Ichaqa aswan chaninpi ayllunaq mana allin kausaynin qhawariqqa Juez de Familia, cheymantapas chanincharinanmi Juez de Paz Letrado, ichaqa chanincharinanqa Juez de Paz kasqanpi tiyaq, yachaq kausayninkumanta.

Llank'ayninkupe kuskachaqkuna kashan may kamas atinkuman chaninchayta, ñaupaqta ayllukunapaq kashan Juez de Familia, cheymanta ña yacharanña chey sasachayta Juez de Paz Letrado cheyqa, ichaqa yachananña karan kuraka Juez de Paz.

SOQTA ÑEQEN.-Qelqan yachachin, pusarin imayna Juez de Paz chaninchanapaq

Kay yachacheq qelqata Poder Judicial, willakuyta mast'arimunqa imayna chanincharinankupaq, kasqan qelqapi tukuyllanpiña kashallantaq simikuna cheywan allin chaninchay lloqsinanapaq.

QANCHIS ÑEQEN.- Wakin qelqakunata chinkachipun

Kay kamacheq qelqan, hoq kaq kamacheq qelqata orqopusun, manañan allinchi chaninchanapaq nispa, kay kunan kashan:

- a) Juez de Paz unanchareq qelqa, qomusqaku 1854 watapi, cheyta chinkachin.
- b) Kanmi hatun qelqa Texto Unico Ordenado, Ley Organica del Poder Judicial, chey qelqaq huch'uy t'aqankunan chinkapun kaykuna: 63 al 71.
- c) Kay qelqaq yupaynin 28545 cheymi nirqan ajllakuchun Juez de Paz nispa.
- d) Kamacheq qelqaq yupaynin 27939 chinkachipun, tukuykunallapaqña iskay kaq kamacheqta.
- e) Kashan Decreto Legislativo yupaynin 957, cheymi Código Procesal Penal, chey

qelqaqmi chinkapun hoq ñaupaq t'aqanpi, huch'uy t'aqantaq 482, cheymi chinkapun.

- f) Kallanmantaqmi wakin qelqakuna, kay kamacheq qelqaq auqan hina cheykunatan orqopun chinkachipun.

TUKUYKAPUNALLAPAQÑA KAMACHIKUYKUNA

ÑAUPAQ KAQ T'AQA. Kay qelqa kamachimun ñaupaqataraq qhawarina Juez de Paz ajllanapaq cheymi kay qelqapi chaninchasqa kashan pusaq t'aqanpi, cheypin kamachikamun, ñaupaqta qhawarinan kanqa imaynata Juez de Paz ajllarinapaq, llapa runan perusuyuntinpin ajllarinanku chanin runata Juez de Paz llaqtanpi kananpaq, ajllasqa kanqa phisqa watapaq, cheytan chaninchamun Consejo Ejecutivo del Poder Judicial kasqan suntur wasipi llank'aq runakuna .

ISKAY KAQ T'AQAN. Kurakakunan kashan Consejo Ejecutivo del Poder Judicial, paykunan qomunqa qelqakunata, kay qelqa hunt'apaqta k'emiykuqta hina, cheypitaq nimunqa imaynatan Juez de Paz qallarinqa llak'ayninta kuraka hina, cheypin sumaqta pusariq hina kamachikushan.

KINSA KAQ T'AQAN.- sapanka llaqtakunapin kan ayllukuna huñuykusqa, wakinmi kashan kaykunapi, Rondas Campesinas, kaqlataq Comunidadkuna kashan umalleqniyoq, cheymanta, sach'a sach'a ukhukunapi tiyaq kashan Comunidadkuna, sapanka cheqaspi kaq Comunidadkun, Juez de Paz kurakaman chayamunanku hinataq llapankun umallqeninkuq sutinta qonanku Juez de Paz reqsinanpaq.

KEY QELQATA K'ASKACHIMUN SUT'INCHANANPAQ

- a) **Chaninchayta maskhaspa hayk'a qolqe kutichipuna:** Sasachayniyoq runa chaninchayta maskhaspa chaninchay, kuskachaymanta, cheyqa kashan Poder Judicialpa kamachesqan, cheykunatan qona Juez de Paz paykunaq llank'ananpaq.
- b) **Qelqata qonan pay hina hoq Juez de Paz mañamuqtin:** Hoq Juez de Paz ninman apachimuway otaq mañamunman Tribunalpis, cheyqa huchayoq runata waqyachinan, cheymanta hamunanmi, cheykuna, yachaq rikuq runakunapis chayamunanmi Juez de Pazpa llank'ananman, Juez de Paz llapan yachasqanta willachikunanpaq, cheywanmi yanapanqa Juez de Paz llank'ashan cheykunata t'aqwirispa chaninchayta qomunqa, huchayoqta chaninchanqa kuskachanqa.
- c) **Imakunan hark'an allin llank'ananta:** Runa kayninpi ikhurimun ima sasachaypis, cheykunan hark'an Juez de Paz kananta, cheypi llank'ananta.
- d) **Ima kaqtinmi mana Juez de Paz kanmanchu:** Ña Juez de Paz kashaqtin, ikhurimun ayllun kallanmantaq Juez de Paz, otaq hoq Juez de Paz Letrado, cheypi ayllun kaqtinqa Juez kasqanmanta qarqonpunqaku.
- e) **Imakunatan mana ruwananchu:** Juez de Paz kashaspa manan kanmanchu hoq ima llak'anayuqpis, waq cheqaspikashanman Juez hina llank'asapa.

- f) **Llank'ayninpi usqhayllaman ruwananmanta:** Juez de Paz llank'ashaspa, usqhayllamanmi llank'anan, manañan imatapas ruwananñachu.
- g) **Ñaupaqtaqa kanan rimaykunakuy:** Usqhayllaman llank'anan ichaqa pisi pisillamanta chanincharinan, manataq hoq pay hina llank'aqwanpas sasachayman chayanachu, cheynapin allin chaninchayman aypanman.
- h) **Ñaupaqtaqa aswan allinmi rimaykuy:** Chaninchaypi llank'ayqa aswan allinmi rimaspa, ama sinchita qelqaspachu, chaninchay kuskachay kananpaq.
- i) **Ñaupaqtaqa kanan llank'ay atiylla:** Sasachaykuna hamuqtinqa Juez de Paz chaninchariyta maskhanan sumaq atiyllawan, ama sinchi k'aminakuspachu, huchatarispachu, aswanpas thaw kaypi atiyllawan.

Willakuchun Wiraqocha Perusuyuntinpa Munayninwan Umalleqman Kamachiqman, cheymanta llapa suyuntinman willakuy mast'arinanpaq.

DANIEL ABUGATTÁS MAJLUF

Perusuyuntinpa Apullikunaq Rimanan Wasipi Umalleq

MANUEL ARTURO MERINO DE LAMA

Iskaymanta Ñaupaq kaq Perusuyuntinpi Apullikunaq RimanaWasipi Umalleq

CHAY RAYKU:

Kamachimun willakuy mast'arikuchun cheymanta hunt'akuchun

Qomunku Perusuyuntin Umalleqpa wasinmanta pacha, Lima suyupi, iskay p'unchay, Kamay Raymi Killapi, Iskaywaranqa chunka iskayniyoq watapi.

OLLANTA HUMALA TASSO

Pesuyuntinpa Munayninwan Umalleq Kamacheq

OSCAR VALDÉZ DANCUART

Anasapa Suntur Wasipi Umalleq.